

Cirkulärnr: 1991:178
Diariernr: 1991:2704
Handläggare: Erna Zelmin-Åberg
Avdsek: J Komrätt
Datum: 1991-12-09
Mottagare: Kommunstyrelsen
Rubrik: Ersättning för förlorade pensionsförmåner
- förtydligande m m av cirkulär 1991:144

Ersättning för förlorade pensionsförmåner - förtydligande m m av cirkulär 1991:144

1 Inledning

I anledning av att en ny kommunallag (1991:900) träder i kraft den 1 januari 1992 gav juridiska avdelningen den 18 oktober 1991 ut cirkulär 1991:144 med underlag till bestämmelser om ekonomiska förmåner till förtroendevalda. I cirkuläret togs bland annat upp de i 4 kap 12-13 §§ kommunallagen obligatoriska reglerna om de förtroendevaldas rätt till skälig ersättning för arbetsinkomst samt för semester- och pensionsförmåner som de förlorar när de fullgör sina uppdrag.

Under senare tid har vi fått ett stort antal frågor som rör vårt förslag till bestämmelser om ersättning för förlorade pensionsförmåner. Frågorna har framför allt gällt hur en schablonersättning skall kunna räknas fram och vilka maximiersättningar som fullmäktige kan anta.

2 Kort om förtroendeuppdrag och förlust av pensionsförmåner

Tjänstepension i anställning kan i vissa fall negativt påverkas av ledighet i anställning som den förtroendevalde tvingas ta för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Effekten kan bli en livsvarig nedsättning av pensionsförmånerna i anställning. Redan här bör påpekas att ersättning för förlorade pensionsförmåner inte omfattar ersättning för förluster i ATP. Förlorad ATP ersätts genom att ersättning för förlorad arbetsinkomst och för förlorad semesterförmån är belagda med sociala avgifter.

Rätten till ersättning för förlorade pensionsförmåner utgör i praktiken - till skillnad från ersättning för förlorad arbetsinkomst och förlorad semesterförmån - en rätt till ersättning för framtida förluster. Det kan gå åtskilliga år från den tidpunkt då den förtroendevalde får ett löneavdrag som påverkar den pensionsgrundande inkomsten till den tidpunkt då pensionstillfället inträffar och pension normalt sett börjar utbetalas.

Vem som kan komma att drabbas av framtida pensionsförluster och hur stora förluster var och en eventuellt kommer att göra är det normalt sett inte möjligt att räkna ut eller uppskatta före pensionstillfället. I samband med pensionstillfället görs normalt en pensionsutredning eller motsvarande. Med denna utredning som grund kan den förtroendevalde yrka ersättning för förlorade pensionsförmåner.

3 Underlag till bestämmelse om ersättning för förlorade pensionsförmåner

Efter de förfrågningar vi fått har vi haft förnyade kontakter med pensionsexperter och med företrädare för civildepartementet. Mot bakgrund av vad som därvid framkommit anser vi att ersättning för förlorade pensionsförmåner bör betalas endast för styrkta pensionsförluster. Det är också rimligt att begäran om ersättning skall göras i samband med pensionstillfället eftersom det normalt sett inte går att fastställa förlustens storlek dessförinnan. Det åligger därför de förtroendevalda att själva hålla reda på eventuella förluster och att när ersättning yrkas styrka dem genom pensionsutredning eller

motsvarande. Kommunen bör med andra ord inte, som vi föreslog i cirkulär 1991:144 (4 § andra stycket), betala ut en schablonersättning i förtid.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan föreslår vi att 4 § andra stycket i ersättningsbestämmelserna utgår. Första stycket kvarstår oförändrat.

Som en direkt följd av ändringen i 4 § måste 6 § tredje stycket justeras enligt följande. Första och andra styckena kvarstår oförändrade.

Förtroendevald har inte rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst eller för styrkt förlorad semesterförmån om schablonersättning tidigare utbetalats för den förlorade inkomsten eller den förlorade semesterförmånen.

Vi föreslår också att 17 § andra stycket som en följd av ändringen i 4 § justeras enligt följande.

Yrkande om ersättning för förlorad pensionsförmån skall framställas i samband med och senast inom två år från pensionstillfället.

Nyheten ligger i att "i samband med och" införs i 17 §.

Bilagan till ersättningsbestämmelserna behöver också justeras i 4 § genom att bestämmelsen om beräkning av schablonersättning tas bort. Eftersom det i praktiken kommer att röra sig om mindre belopp anser vi att det ligger inom skälighetsnormen att utge full ersättning för de förlorade pensionsförmånerna. I så fall behöver kommunen inte uppskatta vad som är en skälig maximiersättning. I 4 § i bilagan skall därför endast anges "Verifierat belopp" utan maximering till kr/år. Av 4 § återstår således följande.

4 § Förlorad pensionsförmån
Verifierat belopp

Kommentarerna i cirkuläret till 4 och 17 §§ har också justerats i enlighet med innehållet i detta cirkulär.

Det är viktigt att komma ihåg att ingenting hindrar kommunen från att i en framtid, när ersättningssystemet varit i kraft ett antal år, sätter upp maximigränser för ersättningarna, om ett behov av sådana gränser skulle uppstå.

Ersättningen för förlorade pensionsförmåner kan utbetalas som en engångsersättning eller som månatsbelopp under den förtroendevaldes återstående livstid. När det gäller utbetalning av månatsbelopp är det lämpligt att i samband med pensionstillfället på något sätt värdera den framtida förlusten. Värdesäkringen kan göras på samma sätt som för de förtroendevaldas pensioner.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av juristerna på kommunalrättssektionen.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Juridiska avdelningen

Curt Riberdahl

Erna Zelmin-Åberg